

20 Yıl Sonra Yeniden “Enflasyon Muhasebesi”

Doğan SEÇKİNLER – Otokar - Finans, Risk Yönetim ve Yatırımcı İlişkileri Direktörü

Türkiye’de enflasyon muhasebesi 20 yıl aradan sonra tekrar hayatımıza giriyor. Öyle ki şirketlerin çalışanlarının büyük bir kısmı, (buna elbette yatırımcı ilişkileri bölümlerinde çalışanlar da dahil) meslek yaşamlarında ilk kez böyle bir uygulama ile karşılaşacaklar. Bu da birtakım zorluklarla birlikte önümüzdeki finansal tablo açıklama dönemini, belki de her zamankinden daha önemli hale getiriyor olacak.

Peki ‘Enflasyon Muhasebesi’ nasıl tanımlanmıştır?

Enflasyon muhasebesi uygulaması Vergi Usul Kanunu (VUK) mükerrer 298’inci maddesinde tanımlanmıştır.

Buna göre; fiyat endeksindeki artışın,

- içinde bulunulan dönem dahil son üç hesap döneminde %100’den

- ve içinde bulunulan hesap döneminde %10’dan fazla olması halinde,

kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, mali tablolarını enflasyon düzenlemesine tabi tutması beklenir. Kanunda ayrıca, her iki şartın birlikte gerçekleşmemesi halinde enflasyon düzeltmesi uygulamasının sona ereceği belirtilmektedir.

Diğer taraftan Türkiye Muhasebe Standardı 29 (TMS29) “Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama” maddesi adı altında, enflasyon muhasebesinin genel ilkelerini tanımlamakla birlikte, bu standartta yüksek enflasyonun varlığına ilişkin kesin bir oran da belirtmemektedir.

Kanunda belirtilen enflasyon muhasebesi uygulaması için gerekli şartlar aslında 2021 yılında sağlanmış olmakla birlikte, uygulanmaya konmamış ve çıkarılan bir kanun ek maddesi (*VUK Geçici 33 üncü madde*) ile enflasyon muhasebesi uygulaması 2023 yılı sonunda uygulanmak üzere ertelenmişti.

Bu ertelemenin nedenlerine ilişkin gerekçeler kanun koyucunun takdirinde olmakla beraber, şirketlerin finansal raporlama ve muhasebe ekiplerindeki çalışanların çok önemli bir kısmının, enflasyon muhasebesi kavramına teoride ve pratikte aşina olmaması ve bu konudaki teknik bilgi eksikleri de göz önünde bulundurularak; geçiş için şirketlere yeterli hazırlık süresini tanımak adına erteleme yapıldığını değerlendirmek de yanlış olmayacaktır.

Peki şirketler için bu derece zorlu ve önemli miktarda kaynak aktarmalarını gerektiren bu uygulamanın önemi nedir?

Enflasyon, ekonomideki genel fiyat seviyelerindeki artış nedeniyle paranın satınalma gücünün azalmasına yol açan ekonomik bir fenomendir. Yüksek enflasyon dönemlerinde şirketlerin bilançolarındaki enflasyona duyarlı birçok kalemin asıl değerlerini yansıtmaması sorunu ortaya çıkar. Özellikle duran varlıklar ve stoklar gibi unsurlar, satın alındıkları değerleri, yani tarihi maliyetleri ile bilançoğa kaydedilir ve bu değerleri ile muhafaza edilir, buna karşın zaman içinde enflasyon nedeniyle şirketlerin bilançolarındaki parasal olmayan kıymetleri gerçek değerlerini yansıtmaktan uzaklaşır.

Enflasyon muhasebesi, bu varlıkları mevzuatta tanımlanan yöntemler ile güncel piyasa değerlerine en yakın değere getirmek suretiyle bir şirketin gerçek finansal durumunu ortaya koymaya yardımcı olur. Böylece şirketin gerçek değerini tüm paydaşlar daha net görebilir.

Diğer taraftan enflasyon düzeltmesi yapılmaması, şirketlerin enflasyonist ortamda yüksek görünen kârları nedeniyle gerçekte olmayan kazançları üzerine vergi tahakkuk ettirilmesine neden olabilmekte ve bu enflasyonist kârlar üzerinden dağıtılan yüksek temettüler nedeniyle şirket sermayelerinin erimesine de yol açabilmektedir. Enflasyon düzeltmesi şirketin mali durumunu değerlendirmeye yardımcı olacak finansal analizini sağlıklı olarak yapılabilmesine olanak sağlayacak ve fiktif kârlılıklar da giderilecektir. Haliyle söz konusu düzeltmenin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi, yalnızca şirketin mali yöneticileri için değil, hissedarlar, bankalar, vergi kurumları...vb. birçok paydaş için son derece önemli olmaktadır.

Bu süreçte yatırımcı ilişkileri profesyonellerinin rolleri de hiç olmadığı kadar önem kazanmaktadır. Çünkü varlık ve kaynak dağılımlarının farklılaşması nedeniyle birçok şirket enflasyon düzeltmesi uygulamasından farklı bir şekilde etkilenecektir. Yatırımcılar, şirketin enflasyon düzeltmesinden ne şekilde etkilendiğini anlayabilmek ve geleceğe yönelik analizlerini şekillendirmek için enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamların yanı sıra düzeltilmemiş rakamları da karşılaştırmalı olarak görmeye ihtiyaç duyabileceklerdir. Aksi halde, şirketin hangi kalemlerden ne şekilde etkilendiğini yorumlamaları son derece güç olacaktır.

Bu nedenle yatırımcı ilişkileri profesyonelleri açısından bu dönem iletişim becerilerini öne çıkarmaya en çok ihtiyaç duyacakları dönem olacaktır. Bu süreçte şirketin sesi ve yatırımcıların rehberi olmakla birlikte, mevzuat sınırlamalarına dikkat ederek şeffaf ve doğru bir iletişim sağlamak zorundadırlar.

Enflasyon muhasebesinin şirket değerlemelerine etkilerinin yanı sıra, şirketin enflasyonla başa çıkma ve şirketin sürdürülebilirliği konusundaki stratejilerini yatırımcıların doğru bir şekilde anlamalarına ve şirketin adil piyasa değerine ulaşmasına destek olacak etkili bir iletişim stratejisi geliştirmeleri, iletişim araçlarını da buna göre güncellemeleri gerekecektir.

Takvim sıkışık, işimiz çok, konumuz önemli...

Tüm meslektaşlarıma ve değerli TÜYİD ailesine bu süreçte kolaylıklar diliyorum.